

25.1.2023

הצהרת סנאט האוניברסיטה העברית בעניין שמירת עצמאות הרשות השופטת

היוזמה שנדונה בימים אלה בכנסת לביטול עצמאות הרשות השופטת ומערך הייעוץ המשפטי פוגעת באופן חמור בדמוקרטיה ועלולה להביא לפגיעה חמורה בזכויות אדם. אנו קוראים לכנסת ולממשלה להימנע מאימוץ הצעדים הללו.

מדינת ישראל נוסדה כמדינה דמוקרטית, שמושלתת על העקרונות של ריבונות העם, התייחסות לכל בני האדם כאל שווים, כיבוד זכויות האדם, סובלנות, הפרדת רשויות וכיבוד שלטון החוק. בהיעדר חוקה נוקשה, הענקת בלעדיות לממשלה לבחור את השופטים, צמצום דרסטי של הסמכות לביקורת שיפוטית, ופוליטיזציה של מערך הייעוץ המשפטי לממשלה, יעמידו בסכנה חמורה את קיומה של ישראל כמדינה דמוקרטית.

בנוסף לסכנה הנשקפת לשוויון בפני החוק, לזכויות האדם ולחירויות הפרט, ההפיכה השלטונית המוצעת מעמידה בסכנה גם את האקדמיה בישראל. מאז הקמתה, מדינת ישראל נשענת על מצוינות אקדמית, שיש לה תרומה חשובה לשגשוג כלכלי, מדיני ותרבותי ולשמירה על חוסנה ועוצמתה של החברה הישראלית. עצמאות מערכת המשפט חיונית לכל אלה והכרחית לתפקודה התקין של המערכת האקדמית. אם תיושם הפגיעה המתוכננת בעצמאות הרשות השופטת, ייפגעו קשרי המדע, שיתופי פעולה עם חוקרים ברחבי העולם וכן השקעות במחקר מקרנות בינלאומיות. כפי שקרה לאחרונה בפולין ובהונגריה, הפגיעה במערכת המשפט עלולה לאפשר התערבות פוליטית בתוכן הלימודים באוניברסיטאות ופגיעה בעצמאות המחקרית ובחופש האקדמי, ובעקבותיהם לסנקציות כלכליות של גופי מחקר בינלאומיים. הדבר יוביל לפגיעה חמורה ומידית במצוינות האקדמית. תיפגע איכות המחקר וההוראה ועמן ייפגע טיב ההכשרה של מהנדסות, מדעניות, רופאות, ונשות רוח וחברה. קיים חשש ממשי לפגיעה חמורה בחוסנה המדעי והטכנולוגי של המדינה וברוחת אזרחיה.

ההכרה בסכנה שנשקפת מיוזמות הממשלה לפגיעה בעצמאות מערכת המשפט חוצה גבולות מפלגתיים. הפגיעה המתוכננת חייבת להדאיג כל אזרח במדינת ישראל השואף לחיות בחברה דמוקרטית מתוקנת, ברוח עקרונות מגילת העצמאות. חברי הסנאט, האוחזים במגוון דעות פוליטיות, מתנגדים בתוקף לצעדים שמשמעותם שינוי מן היסוד של שיטת המשטר בישראל. ניצול רוב פרלמנטרי לרמיסה של עקרונות וכללי המשחק הדמוקרטיים מהווה סכנה מוחשית לעתיד המדינה.

הסנאט קורא להנהלת האוניברסיטה להביע עמדה נחרצת בנושא חשוב זה, תוך הצבעה על הנזק הצפוי לחברה ככלל, ולמחקר ולהוראה בפרט אם תמומש היוזמה לחסל את הביקורת השיפוטית.

بيان سنات الجامعة العبرية في قضية المحافظة على استقلالية السلطة القضائية

المبادرة التي تُبحث في هذه الأيام في الكنيست لإلغاء استقلالية السلطة القضائية وجهاز الاستشارة القضائية، تصيب وبشكل شديد الديمقراطية ومن الممكن أن تأتي بضرر كبير لحقوق الإنسان، لذا نحن نناشد الكنيست والحكومة ألا تتبنى هذه الخطوات.

دولة إسرائيل أقيمت كدولة ديمقراطية تستند على مبادئ سيادة الشعب، والتعامل مع كل بني البشر كمتساوين، احترام حقوق الإنسان، التسامح، فصل السلطات واحترام سلطة القانون. بانعدام دستور صلب ومنح الحكومة وحدانية اختيار القضاة، تقليص صاوم لسلطة الرقابة القضائية وتأسيس مؤسسة المستشار القضائي للحكومة، سيعرض ديموقراطية دولة إسرائيل لخطر شديد. بالإضافة للخطر المُحدق بالمساواة أمام القانون، لحقوق الإنسان وحرية الفرد، يعرض الانقلاب السلطوي المُقترح الأكاديمية في إسرائيل للخطر. منذ إقامة الدولة تعتمد دولة إسرائيل على تميز أكاديمي، الذي له مساهمة هامة في الازدهار الاقتصادي، السياسي والحضاري، والمحافظة على مُنعة وقوة المجتمع الإسرائيلي.

استقلالية الجهاز القضائي حيوية لكل ما ذُكر، وضرورية ومُلزمة للأداء الصحيح للجهاز الأكاديمي. إذا طُبّق المس المقترح باستقلالية الجهاز القضائي، سوف تُمس العلاقات العلمية، التعاون مع باحثين في أنحاء العالم، كذلك الإستثمار في البحث من صناديق دولية. كما حدث مؤخراً في بولندا وهنغاريا، المس بالجهاز القضائي من الممكن أن يؤدي إلى تدخل سياسي في مضامين التعليم الجامعي ومس باستقلالية البحث والحرية الأكاديمية وبعد ذلك إلى عقوبات اقتصادية من أجسام بحثية دولية. هذا الأمر يؤدي إلى مس جدي ومباشر في التميز الأكاديمي ونوعية البحث والدراسة، كذلك مس بجودة إعداد مهندسات، عالمات، طبيبات ومتخصصات في العلوم الروحانية والاجتماعية، وهناك خشية حقيقية من مس جدي وشديد بمنعة الدولة العلمية والتكنولوجية ورفاهية مواطنيها.

الاعتراف بالأخطار المُنتظرة من مبادرات الحكومة للمس باستقلالية الجهاز القضائي عابر للحدود الحزبية. المس المرتقب يجب أن يُقلق كل مواطن في دولة إسرائيل يريد أن يعيش في مجتمع ديموقراطي مقوم، بروح ومبادئ وثيقة الاستقلال. إن أعضاء السنات الذين يمثلون أفكاراً سياسية متنوعة، يعارضون بشدة الخطوات التي تعني تغييراً جذرياً لطريقة الحكم في إسرائيل. إن استغلال الأثرية البرلمانية للدوس على المبادئ وقواعد اللعبة الديموقراطية، يُعتبر خطراً ملموساً على مستقبل الدولة.

السنات يدعو إدارة الجامعة إلى إبداء موقف حازم في هذا الموضوع الهام، مع الإشارة إلى الضرر المتوقع للمجتمع عامةً، والبحث والدراسة الجامعية بشكل خاص إذا ما نُفذت المبادرة للقضاء على النقد والرقابة القضائية.